

[eb-i Yalda; Dnya apnda nl ran'n Geleneksel Kutlamas](#)

eb-i Yalda/ele, ranllara ait kadim ktrel bir kutlamadr. UNESCO'ya ran'n 19. Somut Olmayan Miras olarak geen yl kaydedilmi olsa da uzun yllardr snrlarn ve blgesel corafyann tesine geerek .yaygnaan bu ran kltr, dnyann drt bir yannda tannmakta olup dnya apnda bir ne sahiptir

tr.arannews:irna-eb-i Yalda/Çele, tüm kadim geleneksel adet ve kutlamalarla birlikte UNESCO'da dünya miras olarak ikinci ylna girmektedir. Bu kutlama, 30 Kasım 2022'de İran ve Afganistan arasında ortak dosyada Marake'teki Rabat'ta dünya miras olarak kaydedildi.

eb-i Yalda, uluslararası bir nitelik taşıyan ve Tacikistan'dan Afganistan'a kadar Farsça konuşulan topluluklar arasında derin köklü ve tarihi bir festivaldir. Tarihi eski zamanlara dayanır ve bu dilsel paylaşımın zirvesi, tarım ürünlerinin bereketi ile dolu sofrada ehl-i bid'atın okuma ve Hafz'dan fal bakma etkinlikleridir.

Hafz, eb-i Yalda'y kutlayanlar için tatlı ve huzur sunmaktadır. eb-i Yalda'da aile üyeleri niyetlerini belirtir, aile büyü ü Hafz Divan'n açtktan sonra beyitleri okuyarak beyitleri kendi anlayışlarına göre yorumlarlar. Umut ve dilekler, Yalda sofrasından Farsça ilir sevenlere bir hediye olarak sunulur.

Eğer Yalda'nın kökenine gitmek istersek büyük İranlı bilim adamı, gökbilimci, yıldız haritacı, matematikçi, tarihçi ve coğrafyacı Ebu Reyhan Biruni, kadim Yalda kutlamasının "büyük dom" ya da "günein domu" olarak adlandırır. Yalda, Süryanice dom anlamına gelen bir kelimedendir. Bu gece, karanlık üzerindeki zaferanı ve sıcak sokak üzerindeki üstününün müjdeleyen bir gecedir. Ancak halk arasında "eb-i Çele"ye genellikle Büyük Çele (kışın ilk 40 günün) ve Kü Çele (sonraki 20 günün) denilmektedir. Bu gece, Fars edebiyatında seçkin bir konuma sahiptir.

Eski geleneklerde İranlılar, Yalda Gecesi'nde sabaha kadar eğlenir, dua ve ibadetle meşgul olarak günein domunu gürme için beklerlerdi. İranlılar, Deyân (eb-i Yalda) ilk gününün insanları için olduğu bir günün olarak kabul ederlerdi, kraldan köleliğe kadar herkes sade giysiler giyerdi ve hiç kimsenin baka birine emir verme hakkı yoktu. Bu gününde savaştan kaçınmak, hayvanları öldürmek bile yasaktı.

